

Gabrijel Stupica

(1913 - 1990)

Slika Deklica s šopkom III je Gabrijel Stupica dokončal malo pred razstavo New Painting from Yugoslavia septembra leta 1959. Reproducirana je bila v katalogu, ki je pospremil to prvo veliko predstavitev sodobnega jugoslovanskega slikarstva v ZDA. Razstava je dolgo potovala po ameriških mestih; ko se je leta 1962 projekt zaključil, se slika ni več vrnila v domovino, saj je bila odkupljena za zasebno zbirko. V Sloveniji smo jo doslej videli le enkrat; leta 1968 je bila vključena na slikarjevo pregledno razstavo v ljubljanski Moderni galeriji.

Leto 1959, ko je nastala slika, je bilo prelomno v Stupičevem ustvarjanju. Tega leta je sodeloval na kasselskih documenta, ob koncu leta je izšla njegova prva monografija. Leto prej se je mednarodno opaženo predstavil na beneškem bienalu, njegovo delo je bilo vključeno v predstavitev sodobne jugoslovanske umetnosti v paviljonu FLRJ na svetovni razstavi EXPO 58 v Bruslju. To je bil čas, ko je Stupica zaključil prehod iz temnega v svetlo obdobje, v svetlem novem slikarstvu pa je začel eksperimentirati z uporabo tehnike kolaža. Na sliko Deklica s šopkom III je vključil razprostrt list iz zagrebške revije Čovjek i prostor, tako da je z njim shematično oblikoval dekličin trup ter z izrezkom prekril tudi njeno roko in obraz. Vendar nas pogled na kolažirano površino prevara. Na sliki ni prilepljen list iz časopisa. Časopisna stran je z drobnim čopičem minuciozno preslikana na platno in to tako veristično, da z lahkoto poiščemo številko revije, iz katere je bila vzeta (št. 84, ki je izšla 15. marca 1959). Gabrijel Stupica je bil vrhunski slikarski virtuoz; obvladoval je iluzionistično, mimetično, tromplejsko slikarstvo, kot so ga slikarji do 19. stoletja, in bil vrhunsko občutljiv za zakonitosti modernega slikarstva ter se zavedal, kakšna so stremjenja in cilji modernističnega razvoja slikovnega polja, ter kako pomembna je vloga fotografije in tiska v slikarstvu. Sploščeno slikovno polje, barvna redukcija, hibridna sestava podobe iz barvnih ploskvic, fotografij, diagramov in taktilnih tekstur barve v dekličinem šopku; vse modernistične zakonitosti in hkrati nenavadna slikarska bravura psevdokolaža so, tako da se podpirajo, prisotne na tej prelomni sliki.

Vzporedno z odraščanjem deklice, enega osrednjih motivov v ustvarjanju Gabrijela Stupice, iz dekleta v ženo, kar prikazuje razstava, je zorelo tudi njegovo slikarstvo. Po dvainpetdesetih letih odsotnosti se v Slovenijo vrača slika, ki uteleša prav ta trenutek Stupičeve slikarske iniciacije od tipajočih iskanj v zrelega umetnika.

Nadja Zgonik

Vrnitev Deklice s šopkom

The Return of the Girl with Bouquet

*Gabrijel Stupica finished the painting *Girl with Bouquet III* just before the exhibition *New Painting from Yugoslavia* in September 1959. It was reproduced in the catalogue that accompanied this first large-scale presentation of contemporary Yugoslav painting in the USA. The exhibition toured across America for a long time, and when the project concluded in 1962, the painting never returned to its homeland as it had been bought into a private collection. Up till the present day, the painting could be viewed in Slovenia only once, when it was included in the painter's overview exhibition at the Ljubljana Museum of Modern Art (*Moderna galerija*) in 1968.*

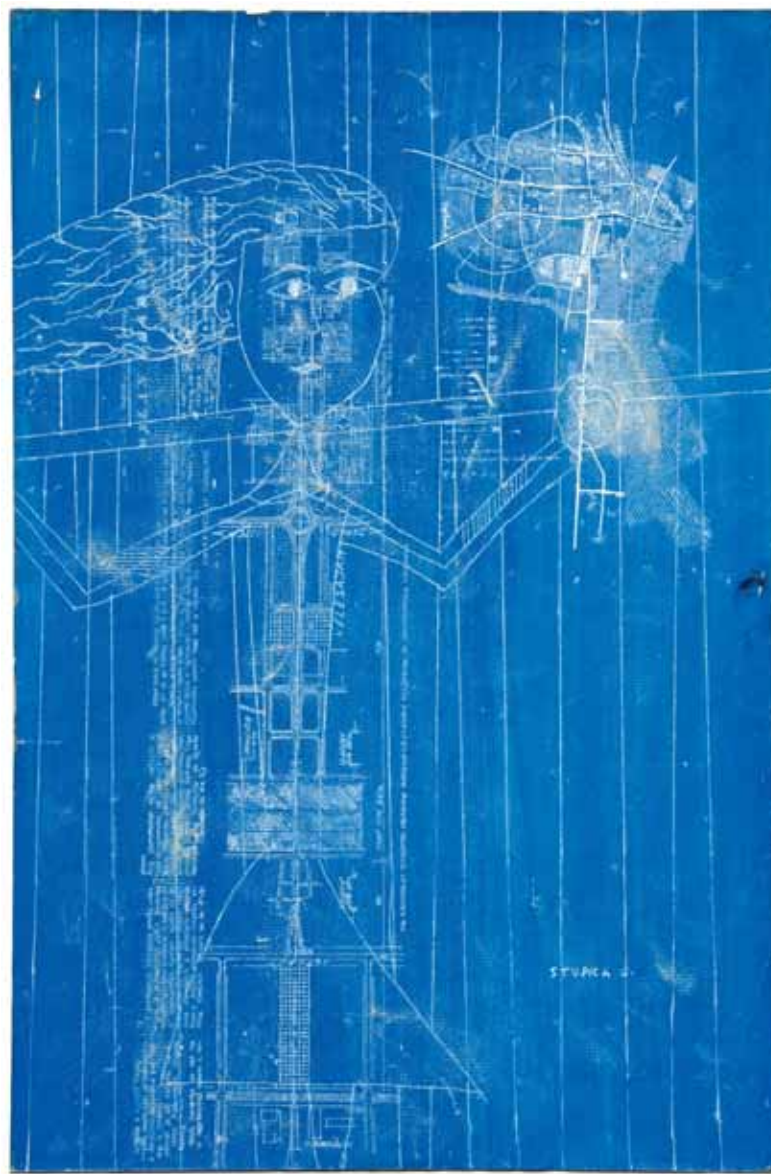
*The year 1959, when the painting was produced, was a pivotal year in Stupica's creativity. During this year he took part in the documenta exhibition in Kassel, and his first monograph was published at the end of the same year. The year before that he made a name for himself at the Venice Biennale, and his work was selected for inclusion in the presentation of contemporary Yugoslav art in the FLRJ (Federal People's Republic of Yugoslavia) pavilion at the EXPO 58 world exhibition in Brussels. This was the time during which Stupica concluded the passage from his dark to light period, and began to experiment with using the collage technique in his light new painting. In the painting *Girl with Bouquet III* he included an opened page from the Zagreb-published *Čovjek i prostor* magazine, so that he used it to schematically form the girl's torso, also covering her hand and face with the cut-out. Yet, the appearance of the collaged surface tricks us. There is no paper stuck onto the painting. The newspaper page has been meticulously copied onto the canvas with a fine brush in such a veristic manner that the issue number of the magazine from which it had been taken (no. 84, issued on 15 March 1959) can be found. Gabriel Stupica was a superior painterly virtuoso, he was a master of illusionistic, mimetic and trompe-l'œil painting, like painters up till the nineteenth century, and was amazingly sensitive to the concepts of modern painting, being well aware of the aspirations and goals of the Modernist development of the pictorial field, as well as the significance of the role of photography and print in painting. The flattened pictorial field, colour reduction, hybrid composition of the image composed from small flat shapes of colour, photographs, diagrams and tactile textures of colour in the girl's bouquet; all the rules of Modernism and at the same time the unusual boldness of the pseudo-collage are present, supporting each other, in this pivotal painting.*

*Concurrently with the depicted girl's growing up from a girl into a woman one of the crucial motifs of Gabrijel Stupica's creativity also gently highlighted in the exhibition *Đ* his painting process matured, too. After fifty-two years of absence, returning to Slovenia is the painting that embodies precisely that moment of Stupica's painterly initiation, from tentative searching into the mature artist.*

Nadja Zgonik

DEKLICA S ŠOPKOM III, 1959
tempera / platno
128 x 117 cm
sign. d. sp.: STUPICA G.

DEKLICA S ŠOPKOM II, 1959
tempera / papir
47,7 x 31,3 cm
sign. d. sp.: STUPICA G.

AVTOPORTRET Z NEVESTO, ok. 1959
grafitni, barvni, pastelni svinčniki / papir
16,3 x 10,3 cm
sign. d. zg.: Stupica G.

DEKLICA S PAJČOLANOM, 1961
tempera / platno
77 x 74 cm
sign. ob l. robu v sr.: STUPICA

NEVESTA, 1965
olje, tempera / platno
46 x 37 cm
sign. hrbt. l. sp.: S. G.

hrbna stran:
MATI Z DETETOM,
mešane tehnike / vezana plošča
46 x 37 cm
sign. l. sp.: S. G.

MALA NEVESTA, ok. 1968 -74
tempera / platno
32,5 x 30 cm
sign. d. sp.: Stupica G.

MALA NEVESTA, ok. 1968 -74
tempera / platno
40,5 x 31,5 cm
sign. l. sp.: Stupica G.

KMETICA, ok. 1970
tempera, kolaž / platno
102,5 x 73 cm
ni sign.

BELA ŽENA, ok. 1975
tempera / papir
30 x 19 cm
sign d. sp.: Stupica G.

ŽENA V BELEM / ČRNA NEVESTA, ok. 1975
gvaš / papir
26,5 x 23 cm
sign. d. sp.: S. G.

ŽENA V BELEM / ČRNA NEVESTA, ok. 1975
mešane tehnike / papir
25,5, x 22 cm
sign. d. sp.: S. G.

AVTOPORTRET, verj. zgod. 60. leta
tempera / platno na vezano ploščo
68 x 45 cm
sign d. sp.: Stupica

BIOGRAFIJA

- 1913 Rojen v Dražgošah na Gorenjskem.
- 1923 - 31 Ob obiskovanju II. realne gimnazije na Poljanah v Ljubljani ga ves čas poučuje risanje prof. Mirko Kambič.
- 1931 - 36 Vpiše se na zagrebško akademijo likovnih umetnosti, kjer tudi zaključi študij slikarstva pri prof. Babiču. Risanje ga prvi dve leti poučujejo M. Vanka, J. Kljaković in O. Mujadžić.
- 1937 Ob prvem obisku Benetk se spozna s slikarstvom Tiziana.
- 1939 Obišče Ženevo, kjer si ogleda gostujočo razstavo španskih mojstrovini z Prada.
- 1946 Preseli se iz Zagreba, kjer je živel ves čas od zaključka študija, v Ljubljano.
Postane redni prof. na ljubljanski akademiji za likovno umetnost.
- 1948 Trikrat podeljeno Prešernovo nagrado dobi prvič za sliko Dekle z lampijonom. Nagrado dobi ponovno l. 1950 in 1957.
- 1952 Prvič sodeluje na beneškem bienalu. Od takrat bienale redno obiskuje. Opazijo ga mednarodni kritiki.
V petdesetih in šestdesetih sledijo številne mednarodne razstave v uveljavljenih razstaviščih, kjer z ostalimi jugoslovanskimi umetniki predstavlja modernistično umetnost Jugoslavije po Evropi, ZDA, Braziliji, Japonski.
- 1956 Jakopičeva nagrada (Deklica s pahljačo)
- 1959 Izide njegova prva monografija avtorja Luca Menašeja. Sodeluje na Documenti`59 v Kasslu. Ustvari DEKLICO S ŠOPKOM III, ki je vključena na skupinsko potujočo razstavo po ZDA z naslovom: New painting from Yougoslavia.
- 1962 Prva samostojna retrospektivna razstava v Zagrebu.
- 1963 Samostojna razstava v Rimu in Torinu.
- 1965 Razstavlja na bienalu v Sao Paulu.
- 1968 Prva samostojna retrospektivna razstava v ljubljanski moderni galeriji.
- 1970 Jakopičeva nagrada.
- 1977 Postane dopisni član SAZU.
- 1981 Dobi Prešernovo nagrado za življenjsko delo.
- 1983 Postane redni član SAZU. Razstavlja z Murtičem na XVII. Bienalu v Sao Paulu.
- 1984 Samostojna razstava v Milanu. Izide grafična mapa ob zimskih olimpijskih igrah v Sarajevu.
Konec 80. let ga pestijo številne zdravstvene težave.
- 1990 Umre 19. decembra v kliničnem centru v Ljubljani.